

Hur kan man förstå orden som skrevs på väggen under Belsassars fest?

Texten skrevs ”av fingrar som av en människohand” och Babylons kung Belsassar såg handen som skrev orden. Men han förstod inte vad det stod eller vad texten betydde så han kallade på sina vise. Inte heller de kunde tyda skriften. Kungens mor kallade då på Daniel som såväl kunde läsa som tyda den.

Det framkommer inte varför de inte kunde tyda texten. Men Daniel kan läsa ut den och den lyder: *Mene, mene tekel ufarsin*.

Den uttydning Daniel ger är att Gud har räknat ditt rikes dagar och gjort slut på det. Du är vägd på en våg och befunnen för lätt och ditt rike är delat och givet åt Meder och Perser.

Det här är ingen översättning av orden, utan en uttydning, eller tolkning, utifrån dem. Men vilka är orden och deras betydelse?

Texten i den här delen av Daniel är skriven på arameiska och om man söker uttydningen endast från arameiskan syftar orden snarast på mynt-enheter. En mina, en shekel och en del av en mina, en halv-mina. Men *teqel* betyder även ”väga” på arameiska. Mynt hade ju alltid med vikt att göra.

Men söker man i hebreiskan hittar man mycket av intresse.

Det hebreiska verbet *manah* betyder ”räkna” eller ”bestämma antal”. I hebreiskan finns också en grammatisk konstruktion som kallas infinitiv absolutus. Det används för att ge emfas åt något och i konsonantskrift så skulle verben se identiska ut, det är bara vokaliseringen som varierar.

Med den här tolkningen skulle upprepningen av *mene* ge emfas: ”du är sannerligen räknad”. Det fungerar som en god grund för Daniels uttydning. Även om det inte är en explicit infinitiv absolutus så ger en upprepning av *mene mene* i sig redan emfas.

Det andra ordet är *teqel*. Om man lämnar arameiskan och vänder sig till hebreiskan finns ett intressant verb som skulle passa: *qalal*. Om man sätter verbet i jiqtol-formen och andra person singular (du) får man *tiqal*. Det har betydelsen ”du blir lätt”. Det är möjligt att det är den tolkningen Daniel gör. Ordet för ”våg” finns inte i skriften på väggen, den finns endast i Daniels uttolkning.

Men det intressanta stannar inte där om det är det hebreiska ordet *qalal* som ligger bakom tolkningen. Ordet *qalal* har även en annan betydelse som passar väl in just här. Det är ”att förakta”. Verbet används i 1 Mos 12:3 som Bibel 2000 översätter: Jag skall välsigna dem som välsignar dig, och den som smädar dig skall jag förbanna. Det är ordet för ”smäda” som är *qalal*, man kan förstå det som att ”man tar lätt på någon” och inte anser att den andra har vikt.

Vad hade Belsassar nyss gjort? Han hade fört in tempelkärnen från Jerusalem och druckit ur dem medan han prisade sina gudar. Han tog minsann lätt på Israels Gud. Han hade "tagit lätt" på Israels Gud och nu skulle förbannelse drabba.

Det sista är *ufarsin*. Här finns ett hebreiskt verb, *paras*, som betyder dela. Samtidigt är Paras det hebreiska namnet på Persien. Man kan alltså förstå *ufarsin* som "och delningar". Daniels tolkning är att riket ska ges åt perser och meder.

Om man kopplar ihop *qalal*, tar lätt på, med hur det används i 1 Mos 12:3 kan man också göra en ytterligare association. Den som "tar lätt på" något drabbas av förbannelse. Ordet som används för förbannelse i 1 Mos 12:3 är *arar*. Det är ett mycket kraftigt ord som kan innebära undergång eller tillintetgörande. Belsassar hade här blivit vägd och han var befunnen lätt, han hade tagit lätt på att han hånade himmelens Gud. Nu skulle förbannelse drabba, som i det här fallet innebar att Babylon skulle gå under, för att aldrig mer återuppstå som ett enat rike.

Var kanske texten skriven på paleo-hebreiska? Var det orsaken till att Babylons vise inte kunde läsa texten? Det är omöjligt att säga. Men om man beaktar ordens anspelningar på hebreiska som jag redogjort för ovan får man god harmoni mellan det som står på väggen och Daniels uttolkning av texten:

Mene mene teqel ufarsin.

Du är sannerligen räknad, du är befunnen för lätt och följderna är Perserna.

Tore Jungerstam